DREPT CIVIL ŞI PROCESUAL CIVIL

PROBLEME TEORETICO-PRACTICE LA CĂUTĂREA PÂRÂTULUI ÎN CADRUL PROCESULUI CIVIL

Vitalie MOSCALCIUC,
doctorand

Vasile CREȚU,
doctor în drept,
conferențiar universitar

SUMAR

„Căutarea pârâtului" constituie o importantă garanție procesuală instituită de legiuitor în favoare pârâtului. Desconsiderarea acestei garanții poate avea majore repercusiuni procesuale, chiar și prin casarea hotărârii pronunțate, motiv pentru care înțelegerea acestui mecanism prezintă o deosebită importanță, atât din punct de vedere teoretic, cât și practic. Prezenta lucrare urmărește drept scop examinarea mecanismului „Căutării pârâtului" pentru a determina cazurile, procedura și condițiile realizării căutării pârâtului, dar cel mai important - pentru a evidenția consecințele nerespectării acestei garanții procesuale, precum și posibilitățile de îmbunătățire legislativă a mecanismului dat.

Cuvinte-cheie: *proces civil, instanța de judecată, citarea, citarea publică, căutarea pârâtului.*

În virtutea principiului disponibilității, părțile unei cauze civile – atât reclamantul, cât și pârâtul – beneficiază în primul rând de posibilitatea de a dispune în mod liber de dreptul lor subiectiv material, sau de interesul legitim supus judecății, precum și de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, inclusiv prin disponibilitatea de a participa sau nu la examinarea cauzei. Ca urmare, căutarea pârâtului apare ca o instituție nespecifică procesului civil, luându-se în considerație că presupune căutarea uneia dintre părțile implicate în examinarea cauzei civile, fiind adesea asociată cu aducerea silită a pârâtului în fața instanței.

Dacă căutarea martorilor și aducerea lor silită în procesul civil sau penal, la fel ca și căutarea inculpatului în procesul penal este ceva logic și uzual, căutarea pârâtului, în procesul civil (din nou, făcând trimitere la principiul disponibilității) pare a fi o sintagmă lipsită de sens, și totuși legiuitorul stabilește în art.109 al CPC sarcina instanței de a dispune căutarea pârâtului în cazurile și în condițiile enumerate în acest articol.

Desigur, prezența pârâtului la examinarea cauzei este una dintre condițiile pentru o bună desfășurare a procesului și o importantă garanție pentru realizarea principiilor contradictorialității și egalității procesuale, dar nu trebuie să uităm că prezentarea în fața instanței nu este o obligație pentru pârât, ci un drept al acestuia. Astfel, grație principiului disponibilității, doar pârâtul hotărăște să apară sau să nu apară în fața instanței, instanța, pe de altă parte, purtând obligația de a notifica pârâtul despre examinarea cauzei, pe orice cale legală

THEORETICAL AND PRACTICAL PROBLEMS OF THE SEARCH OF THE DEFENDANT IN CIVIL CASES

SUMMARY

„Search of the defendant" represents an important procedural guarantee established by the legislator in favor of the defendant. Inconsideration of such a guarantee may have important procedural repercussions, even being a reason for quashing a court judgment, which is why understanding this mechanism is primarily both, from the theoretical and practical points of view.
The present study follows the goal of throughout examination of the "Search of the defendant" procedure in order to bring out grounds and mechanism of its realization, but most importantly to highlight the consequences of infringement of such a procedural guarantee and examine possibilities of improving this legal mechanism.

Key-words: *civil procedure, court, summoning, public summoning, search of the defendant.*

care permite ulterior probarea comunicării citației către pârât.

S. Ionescu afirmă just: *„Numai în măsura în care părțile cunosc data și locul judecății, ele sunt puse într-o situație de egalitate, astfel că soluționarea cauzei cu nerespectarea acestor norme imperative reprezintă o încălcare a principiului contradictorialității"* [1, p.144]. Însă trebuie de avut în vedere că în sarcina instanței nu cade asigurarea prezenței pârâtului în proces – *„ceea ce legea impune, ca o garanție fundamentală a respectării principiului contradictorialității, este numai citarea părților, iar nu și înfățișarea acestora în fața instanței de judecată personal sau prin reprezentant"* [2, p.150].

Şi totuşi legiuitorul stabileşte în art.109 CPC obligaţia instanţei de a dispune căutarea pârâtului, după cum urmează:

„(1) Dacă, în acțiunile intentate în interesul statului, în pricinile de plată a pensiilor de întreținere, în pricinile de reparație a prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale, prin altă vătămare a sănătății ori prin deces, nu se cunoaște locul de aflare a pârâtului, instanța judecătoreas că este obligată să ordone căutarea lui.

(2) În cazul în care, la judecarea altor categorii de pricini decât cele de la alin.(1), locul de aflare a pârâtului nu este cunoscut, judecătorul poate ordona căutarea lui prin intermediul organelor abilitate numai după ce persoana interesată depune suma cheltuielilor de căutare.

(3) Căutarea pârâtului se face de organele poliției sau de organele fiscale în temeiul unei încheieri judecătorești.

(4) Cheltuielile de căutare a pârâtului în condițiile alin. (1) se încasează de la pârât în beneficiul statului, la cererea organelor poliției sau organelor fiscale, prin ordonanță judecătorească".

Structural, legiuitorul a inclus instituția căutării pârâtului în Capitolul VIII al CPC, denumit *„Comunicarea actelor de procedură. Citația și înștiințarea judiciară"*. Astfel, legiuitorul plasează instituția căutării pârâtului în rând cu citarea publică (art.108 CPC), iar cumulativ aceste două instituții sunt prezentate ca o soluție pentru cazurile când citarea pe căi ordinare nu poate fi realizată, reprezentând prin sine forme alternative de citare.

Într-adevăr, citarea publică constituie o formă de citare a participanţilor la proces, însă, dacă o raportăm la procedura clasică sau ordinară de citare, atunci concluzionăm că citarea publică prezintă nişte trăsături distincte, ce o atribuie la o formă extraordinară de citare. Astfel, spre deosebire de citarea ordinară, efectuată la domiciliul sau sediul pârâtului, având un caracter nemijlocit, direct şi personal, citarea publică, luând în considerație procedura de realizare a acesteia, are un caracter mijlocit, indirect şi public, fiind comunicată prin intermediul ziarelor sau altor publicații periodice de o răspândire regională sau națională – dar, până la urmă, citarea publică făcând parte din categoria formelor de citare a participanţilor la proces, propunându-şi ca scop comunicarea către pârât, fie chiar şi mijlocit, indirect şi public, despre examinarea cauzei cu participarea sa.

Pe de altă parte însă, căutarea pârâtului prezintă nişte trăsături atât de distincte şi chiar nespecifice procesului civil, încât atribuirea acestei instituții la categoria formelor de citare, fie chiar şi formei extraordinare de citare, pare a fi nejustificată, căci, dacă examinăm expunerea mecanismului căutării pârâtului în cadrul art.109 CPC, constatăm că mecanismul dat stabileşte doar o procedură de căutare a pârâtului, fără a prevedea citarea propriu zisă a acestuia, pe calea comunicării către pârât despre data şi locul examinării cauzei.

Includerea mecanismului căutării pârâtului în rând cu alte forme de citare se explică în primul rând din punct de vedere al evoluției istorice a instituției căutării pârâtului. Astfel, în perioada Rusiei țariste, prin Statutele Judiciare ale lui Alexandru al II-a din 1864 [3], ulterior prin adoptarea Codului de Procedură Civilă al RSSFR din 1923[4], precum şi prin Codul de Procedură Civilă al RSSM din 1964[5], a fost introdusă participarea obligatorie a pârâtului la anumite categorii de cauze, fiind totodată stabilită şi sancțiunea procesuală sub forma aplicării unei amenzi judiciare, cu aducerea silită a pârâtului în caz de neprezentare a sa la data citării*. Totuşi, aducerea silită a pârâtului în proces îşi are originea mult mai veche, regăsindu-se încă în dreptul Roman, când persoana ce căuta înfăptuirea justiției avea responsabilitatea personală de a aduce pârâtul în fața pretorului, adresându-i pârâtului formula *„in jus te voco"* denumită şi *„vocatio in jus"*. Dacă pârâtul, citat astfel, refuza să urmeze reclamantul, reclamantul era îndreptățit, utilizând propria forță, să aducă pârâtul în fața pretorului. Dacă examinarea cauzei nu putea fi finalizată în aceeaşi zi, părțile promiteau că se vor prezenta în altă zi, această procedură fiind denumită *„vadimonium"*[6, p.19].

Totodată, în sistemul de drept anglo-saxon aducerea silită a pârâtului îşi are originea în dezvoltarea Statutului din 1352, adoptat de Parlamentul englez,

---

* Гражданский процессуальный кодекс Р.С.Ф.С.Р. от 10.07.1923: *Ст. 101. „По делам об истребовании содержания неимущим и нетрудоспособным супругу и детям (алиментах) и о заработной плате, суд может постановить о приводе ответчика, однако, только в случае признания судом необходимости его личной явки и после вторичного вызова с соответственным предупреждением".*

Гражданский процессуальный кодекс Молдавской ССР от 26.12.1964: *Ст. 112. „По делам о взыскании алиментов суд может признать явку ответчика обязательной. Если в этом случае ответчик не явится в судебное заседание по причинам, признанным судом неуважительными, он подвергается штрафу в размере до 10 рублей и принудительному приводу".*

îmbrăcând fie forma *„capias ad respondendum”* sau *„capias ad satisfaciendum”*, fiind aplicată în Marea Britanie, coloniile acesteia şi SUA până la mijlocul sec. XIX.

Astfel, *„capias ad respondendum”* era dispusă prin mandatul judecătorului, care ordona căutarea, capturarea şi încarcerarea pârâtului până la data examinării cauzei, asigurând astfel prezentarea pârâtului în faţa instanţei. Pe de altă parte, *„capias ad satisfaciendum”* reprezenta o formulă legală, aplicată la faza executării hotărârii judecătoreşti, prin care instanţa elibera un mandat ce permitea menţinerea persoanei în stare de arest până la executarea integrală a hotărârii judiciare [7, p.588-589].

În Republica Moldova, legiuitorul, renunţând la forma sovietică de organizare a procesului civil şi o dată cu adoptarea noului Cod de Procedură Civilă, a luat direcţia aprofundării procesului contradictoriu, dominat totalmente de principiile disponibilităţii, contradictorialităţii şi egalităţii în drepturi a participanţilor la proces. În spiritul noii organizări a procesului civil, a fost exclusă posibilitatea aducerii silite a pârâtului, fiind păstrat, însă, mecanismul căutării pârâtului.

Astfel, dacă în forma de legiferare sovietică exista un mecanism clar definit de căutare a pârâtului, cu aducerea silită a acestuia, ce prezenta prin sine o formă de citare a pârâtului, în care pârâtul, o dată cu citarea sa, era concomitent adus în faţa instanţei, întreaga procedură având o finalitate şi un scop clar definit – de a găsi şi de a aduce pârâtul în faţa instanţei, atunci, odată cu renunţarea la aducerea silită a pârâtului, dar cu păstrarea obligaţiei căutării acestuia, a fost pierdută o finalitate a căutării pârâtului.

Analizând rămăşiţele mecanismului căutării pârâtului sub forma actuală de legiferare, constatăm, întâi de toate, necesitatea de a face unele concretizări şi clarificări, pentru o mai bună înţelegere a mecanismului dat.

În primul rând, dorim să accentuăm că renunţarea legiuitorului la practica aducerii silite a pârâtului în faţa instanţei este salutabilă, vechea practică opunându-se cu vehemenţă principiilor procesului civil modern. Pe de altă parte, însă, odată ce mecanismul iniţial a fost cioplit, partea rămasă a devenit un mecanism de sine stătător şi obligatoriu. Astfel, pentru examinarea teoretică şi aplicarea practică a acestui mecanism, urmează a fi făcute din start unele precizări:

– Căutarea pârâtului este dispusă ori de câte ori instanţa constată imposibilitatea citării pârâtului pe căi ordinare, în următoarele categorii de pricini, privind: 1. interesele statului; 2. plata pensiilor de întreţinere; 3. repararea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrităţii corporale, prin altă vătămare a sănătăţii ori prin deces; 4. precum şi la judecarea altor categorii de pricini, la cererea persoanei interesate, în cazul în care locul de aflare a pârâtului nu este cunoscut.
– În conformitate cu prevederile art.109 alin.(1) CPC, în primele 3 cazuri enumerate mai sus instanţa este obligată să dispună căutarea pârâtului al cărui loc de aflare nu este cunoscut, pe când în cel de-al 4-lea caz (în orice alte categorii de pricini), instanţa este în drept să dispună căutarea pârâtului al cărui loc de aflare nu este cunoscut, la cererea persoanei interesate.
– Pornind de la textul art.109. alin.(1) CPC, care stabileşte că instanţa dispune căutarea pârâtului în cazul în care *„nu se cunoaşte locul de aflare a pârâtului”*, locul de aflare fiind un element de identificare în spaţiu doar a unei persoane fizice (şi nicidecum a unei persoane juridice, care, ca principiu, constituie o ficţiune juridică şi nu se materializează în spaţiu), constatăm că poate fi căutat ca pârât doar persoană fizică şi nicidecum persoana juridică. Această concluzie este susţinută şi de Recomandarea CSJ Nr. 54 [8], care indică: *„Sediul unei persoane juridice nu poate fi considerat necunoscut, deoarece datele registrului de stat sunt accesibile oricărei persoane”*.
– Art.109. alin.(1) CPC indică, ca condiţie de căutare, dacă *„nu se cunoaşte locul de aflare a pârâtului”*. Totodată observăm că legiuitorul operează şi cu o altă formulă în art.77 lit. a) CPC, indicând ca temei de desemnare a avocatului din oficiu *„dacă domiciliul pârâtului nu este cunoscut”*. Astfel, chiar dacă, în cazurile enumerate de art.109 CPC, *domiciliul pârâtului* este cunoscut, însă citarea legală nu a putut fi realizată pe motiv că *locul de aflare a pârâtului nu este cunoscut,* pentru a-i fi înmânată citaţia şi, ca urmare, nu a avut loc o înştiinţare efectivă a pârâtului despre examinarea cauzei cu participarea sa, instanţa va trebui să dispună căutarea pârâtului. Din punct de vedere practic, aceasta se manifestă în condiţiile în care există date probate despre domiciliul permanent al pârâtului, însă citaţia nu a putut fi înmânată pârâtului.
– Conform art.109 alin. (3) CPC, *„Căutarea pârâtului se face de organele poliţiei sau de organele fiscal, în temeiul unei încheieri judecătoreşti”*. Cu toate acestea însă, ca urmare a interpelării autorului, Serviciul Fiscal de Stat, prin scrisoarea sa de răspuns [9], a negat competenţa organelor fiscale în căutarea pârâtului, făcând referire la sarcinile sale de bază stabilite de Codul Fiscal. Astfel, cu toate că art.109 alin. (3) CPC stabileşte atât competenţa organelor de poliţie, cât şi a organelor fiscale în căutarea pârâtului, factual, doar organele de poliţie exercită astfel de acţiuni.

Rezumând precizările făcute mai sus, constatăm că instanţa poartă obligaţia de a dispune căutarea pârâtului în toate cazurile enumerate de art.109 alin. (1) CPC şi

doar în condițiile în care pârâtul căutat este o persoană fizică şi locul de aflare al acestuia nu este cunoscut, iar responsabile de căutarea pârâtului vor fi doar organele de poliție.

Căutarea pârâtului reprezintă un proces complex, implicând concursul instanței, la faza dispunerii acestei măsuri procesuale, precum şi a organelor de poliție, în calitate de subiect activ şi direct responsabil de realizarea nemijlocită a căutării pârâtului. Astfel, ca proces de desfăşurare, căutarea pârâtului parcurge următoarele etape:

– În cazul în care instanța, conform art.109 alin. (1) CPC are obligația de a dispune căutarea pârâtului, instanța, din oficiu sau, în cazul prevăzut de art.109 alin. (2) CPC, la cererea persoanei interesate, dispune căutarea pârâtului prin emiterea unei încheieri. Totodată, urmează să facem o precizare cu privire la categoria de persoane interesate, în drept să ceară căutarea pârâtului. Astfel, persoane interesate abilitate cu acest drept pot fi: reclamantul şi reprezentantul împuternicit al acestuia, co-pârâtul, intervenientul principal şi accesoriu, procurorul şi persoanele care, în conformitate cu art.7 alin.(2), art.73 şi 74, sunt împuternicite să adreseze în instanță cereri în apărarea drepturilor, libertăților şi intereselor legitime ale unor alte persoane. Alte categorii de participanți la proces, cum ar fi petiționarii sau persoanele interesate din cadrul procedurii speciale, sau creditorii, în cadrul procedurii în ordonanță, nu pot utiliza acest mecanism, dată fiind poziția explicită a legiuitorului de a permite căutarea doar a *„pârâtului"* şi doar în anumite categorii de *„acțiuni"*. Chiar dacă termenul general de *„persoane interesate"*, care desemnează categoriile de persoane în drept să ceară căutarea pârâtului, este utilizat de legiuitor în sens restrâns în cadrul procedurii speciale, considerăm că persoanele interesate din cadrul procedurii speciale nu vor putea face uz de mecanismul căutării pârâtului prevăzut de art.109 CPC, cu toate că aplicabilitatea acestui mecanism ar putea fi chiar necesară, spre exemplu - în cadrul procedurii speciale de declarare a persoanei dispărute fără urmă sau decedate (Cap. XXVII CPC), pentru realizarea drepturilor persoanelor interesate şi pentru excluderea posibilității de abuz din partea petiționarului.
– Instanța poate dispune căutarea pârâtului atât la faza pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare, cât şi pe parcursul examinării cauzei [10, p32; 11, p.22].
– Încheierea instanței este expediată către organele de poliție, conform ultimului domiciuliu cunoscut al pârâtului sau conform locului de aflare a bunurilor pârâtului [13, p.50; 14, p.192].
– Căutarea pârâtului se face în conformitate cu procedurile stabilite prin Ordinul MAI Nr.265 din 12.08.2010 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind metodica şi tactica activității de depistare şi reținere a debitorilor de stat, persoanelor care se eschivează de la plata pensiei alimentare, stabilirea persoanelor ce au întrerupt relațiile de rudenie şi a condamnaților care se eschivează de la executarea pedepsei penale non-privative de libertate" [15].
– În baza încheierii instanței, organele de poliție inițiază dosarul de căutare şi întreprind măsuri de stabilire a locului de aflare a pârâtului.
– Conform Ordinul MAI Nr.265, căutarea desfăşurată de organele de poliție poate avea o acoperire: locală (exclusiv pe teritoriul Republicii Moldova), interstatală (în cadrul statelor-membre ale CSI) şi internațională (prin intermediul BNC Interpol). Pârâtul se anunță în căutarea interstatală/internațională în cazul în care, timp de 3 luni, nu a fost stabilit locul aflării acestuia şi se presupune că pârâtul a părăsit teritoriul Republicii Moldova.
– În conformitate cu Ordinul MAI Nr.265, în cadrul acțiunilor de căutare a pârâtului, organele de poliție solicită informații şi asistență de la: Ministerul Tehnologiei Informației şi Comunicațiilor, Centrul Resurselor Informaționale de Stat „REGISTRU", instituții medicale, centre administrativ-militare, organele stării civile, organele asigurării sociale de stat. Totodată, organele de poliție efectuează controlul la ultimul domiciliu cunoscut al persoanei căutate, la locul precedent de muncă, precum şi încearcă să găsească pârâtul prin intermediul rețelelor de socializare.
– Ca urmare a desfăşurării acțiunilor de căutare a pârâtului, organele de poliție prezintă instanței informații privind locul de aflare a pârâtului, în caz de identificare a acestuia. Cu toate acestea, Ordinul MAI Nr.265 nu specifică perioada în limita căreia se efectuează căutarea pârâtului şi consecințele imposibilității identificării pârâtului. La fel, nu este specificat că organele de poliție urmează să informeze periodic instanța despre desfăşurarea căutării şi măsurile realizate. Astfel, putem asuma că organele de poliție întreprind măsuri de căutare a pârâtului până la identificarea acestuia.
– Informațiile prezentate de organele de poliție constituie un temei suficient pentru instanță să expedieze citația la adresa stabilită a pârâtului, dacă locul de aflare a pârâtului a fost identificat.
– În cazul în care căutarea pârâtului nu a dat nici un rezultat, instanța urmează să recurgă la citarea publică a pârâtului, înainte de a trece la examinarea cauzei în absența acestuia. Obligația citării publice a pârâtului rezultă din cuprinsul art.108 alin. (1) CPC, căci viciul citării necorespunzătoare persistă

şi va putea fi înlăturat, în conformitate cu legislaţia procesuală existentă, doar în urma publicării citaţiei în presă. În caz contrar, pârâtul este privat de o importantă garanţie procesuală, deoarece căutarea pârâtului, prin sine, nu poate înlocui citarea ordinară sau citarea publică.

Cu toate că căutarea pârâtului, ca proces de desfăşurare, pare, la prima vedere, destul de clară, la o examinare aprofundată, mecanismul procesual în cauză prezintă mai multe nuanţe ascunse de examinare superficială, care necesită a fi evidenţiate.

Astfel, dacă examinăm atent art.109 CPC, observăm că legiuitorul menţionează doar sarcina de a căuta pârâtul, fără să precizeze scopul şi acţiunile ulterioare găsirii pârâtului. Ca urmare, apare întrebarea: ce trebuie să facă organele de poliţie după ce stabilesc locul de aflare a pârâtului?

1. Să aducă forţat pârâtul în faţa instanţei?
2. Să-i transmită pârâtului citaţia?
3. Să identifice locul de aflare a pârâtului şi ulterior să comunice aceste date instanţei?

După cum am expus mai sus, în perioada sovietică organele de poliţie aveau o competenţă expresă de a identifica locul aflării pârâtului şi de a-l aduce în faţa instanţei, însă legiuitorul just a renunţat la aducerea silită a pârâtului şi, ca urmare, în primul caz, dată fiind expunerea actuală a art.109 CPC, organele de poliţie nu au nici sarcina şi nici autorizaţia necesară pentru a reţine pârâtul şi pentru a-l aduce forţat în faţa instanţei, luând în consideraţie faptul că pârâtul nu se eschivează de la prezentare în instanţă, nefiind, în general, la curent despre examinarea unei astfel de cauze, căci niciodată nu a recepţionat citaţia. Astfel, organele de poliţie nu vor putea aduce forţat pârâtul în faţa instanţei.

Interesantă este viziunea organelor de poliţie asupra aducerii silite a pârâtului, expusă în pnct.11.7 al Ordinului MAI Nr.265, în care se menţionează: *„Persoana poate fi supusă aducerii forţate, conform hotărârii instanţei de judecată, numai dacă acest fapt este menţionat în încheiere. În caz de menţiune în încheiere a deciziilor ca „escortare", „însoţire", „prezentare", „asigurare" etc., dacă persoana categoric refuză de a se prezenta ori urma, lucrătorul poliţiei judecătoreşti este în drept numai să oblige şi să informeze persoana vizată de a se prezenta, fără de a întreprinde careva acţiuni violente faţă de ea, cu informarea oficială a organelor care au dispus aducerea silită".*

În cel de-al doilea caz, o dată cu identificarea locului de aflare a pârâtului şi pornind de la faptul că organele de poliţie au posibilitatea reală de a interacţiona în mod direct cu pârâtul căutat, acestea ar avea posibilitatea de a transmite către pârât citaţia şi, ulterior, de a înştiinţa instanţa despre recepţionarea de către pârât a citaţiei, dar în prezent organele de poliţie nu au o astfel de competenţă pe motiv că art.109 CPC indică în mod expres doar sarcina de a căuta pârâtul, fără a specifica alte împuterniciri. În acelaşi timp, urmează a fi luat în consideraţie şi faptul că activitatea de căutare a pârâtului se poate întinde în timp, iar durata căutării nu poate fi anticipată, motiv pentru care legiuitorul a indicat în art.261 lit.c) CPC dreptul instanţei de a suspenda examinarea cauzei pe durata căutării pârâtului, ceea ce face ca data şi ora şedinţei la care va trebui citat pârâtul să nu poată fi indicate în citaţie până la reluarea procesului, ceea ce face ca citaţia, înmânată în astfel de condiţii, să fie una nevalabilă. Astfel, în prezent, organele de poliţie, chiar dacă vor informa pârâtul, fie şi sub semnătură, despre faptul examinării cauzei cu participarea sa, o astfel de informare nu va produce efecte juridice şi nu va putea înlocui procedura de citare.

Din nou ne-a atras atenţia formularea expusă în Ordinul MAI Nr.265, vis-a-vis de competenţa organelor de poliţie de a transmite citaţii, în care se menţionează în Ordin: *„Contrar atribuţiilor funcţionale, nu se admite faptul ca lucrătorul de poliţie să repartizeze şi înmâneze citaţii, cu excepţia cazurilor prevăzute în Codul de Procedură Civilă".*

Într-un final, ajungem la concluzia că acţiunile de căutare a pârâtului sunt realizate doar cu scopul identificării locului de aflare a acestuia, ca ulterior informaţia dată să fie comunicată instanţei, iar instanţa să citeze pârâtul la adresa stabilită.

Trebuie de luat în calcul, însă, riscul ca până la recepţionarea de către instanţă a informaţiei privind locul de aflare a pârâtului şi până la expedierea citaţiei la adresa dată, pârâtul poate să-şi schimbe, între timp, locul curent de aflare, neavând în prezent nici o obligaţie de menţinere a acestuia şi nici sarcina de a comunica instanţei sau organelor de poliţie despre modificările intervenite, ceea ce readuce instanţa la situaţia iniţială, când locul de aflare a pârâtului nu este cunoscut, iar toate acţiunile dispuse, precum şi timpul rezervat pentru aceste acţiuni să fie irosite în zadar. În acest caz instanţa trebuie să dispună căutarea repetată a pârâtului?!

Un alt aspect ţine de faptul că instanţa este obligată să dispună căutarea pârâtului al cărui loc de aflare nu este cunoscut, în pricinile enumerate la art. 109 alin. (1) CPC, indiferent de argumentele reclamantului [14, p.128; 16, p.175]. În cazul în care instanţa omite îndeplinirea acestei obligaţii, fie chiar şi recurgând direct la citarea publică a pârâtului (art. 108 CPC) sau la desemnarea unui avocat din oficiu, pentru apărarea intereselor pârâtului (art. 77 lit.a) CPC), hotărârea pronunţată în astfel de condiţii va putea fi (şi trebuie) casată, pe motiv că pârâtul nu a beneficiat de o importantă ga-

ranție procesuală, ceea ce a dus la încălcarea dreptului pârâtului la un proces echitabil.

Practica judiciară națională încă nu s-a expus ferm şi detailat asupra problemei căutării pârâtului, precum şi asupra consecințelor nerespectării acestei obligații de către instanță, însă, luând în considerație existența unei reglementări identice în legislația procesuală rusă [17], precum şi existența unei practici judiciare statornicite la examinarea acestui subiect în cadrul instanțelor din Federația Rusă, facem trimitere la o decizie-model a Prezidiumului Judecătoriei Regionale Moscova, prin care s-a dispus:

Постановление президиума Московского областного суда от 20.04.2005 N 235 „Дело по иску об установлении отцовства, взыскании алиментов направлено на новое рассмотрение, поскольку суд не вправе рассматривать данный спор в отсутствие ответчика, не имея сведений о его надлежащем извещении о времени и месте судебного заседания и при наличии данных о том, что его место пребывания неизвестно. Суд вправе приступить к рассмотрению по существу дела в отсутствие ответчика при наличии данных о том, что его место пребывания неизвестно, в том случае если оно не относится к категориям дел, перечисленным в ст. 120 ГПК РФ. В соответствии со ст. 120 ГПК РФ при неизвестности места пребывания ответчика по требованиям, предъявляемым в защиту интересов Российской Федерации, субъектов Российской Федерации, муниципальных образований, а также по требованиям о взыскании алиментов, возмещении вреда, причиненного увечьем, иным повреждением здоровья или в результате смерти кормильца, судья обязан вынести определение об объявлении розыска ответчика.

Ф. были заявлены требования об установлении отцовства, а также о взыскании алиментов. Данная категория дел входит в перечень, указанный в ст. 120 ГПК РФ. Поэтому суд не вправе рассматривать данный спор в отсутствие ответчика, не имея сведений о его надлежащем извещении о времени и месте судебного заседания и при наличии данных о том, что его место пребывания неизвестно.

Поскольку при рассмотрении дела судом были допущены существенные нарушения норм процессуального права, принятые судебные постановления подлежат отмене".[18]

Ca urmare, constatăm că căutarea pârâtului, în forma actuală a expunerii acestui mecanism în cadrul art. 109 alin. (1) CPC constituie o garanție specială care nu poate fi suprimată sau compensată prin mijloace alternative.

Şi într-adevăr, dacă analizăm instituția căutării pârâtului în forma sa inițială, aplicată în perioada sovietică, constatăm că căutarea pârâtului, cu aducerea silită a acestuia în fața instanței, a fost gândită ca un mijloc de apărare a intereselor statului şi a unor categorii de reclamanți vulnerabili, căci aducerea pârâtului, precum şi alte instrumente puse la dispoziția instanței, în perioada sovietică determinau pârâtul să contribuie la stabilirea circumstanțelor importante pentru soluționarea cauzei. În prezent, însă, mecanismul deformat al căutării pârâtului, lăsat fără de partea sa indispensabilă *„aducerea silită a pârâtului în fața instanței"*, şi-a pierdut scopul şi finalitatea inițială, transformându-se dintr-o importantă garanție de asigurare a drepturilor reclamantului într-o povară suplimentară pentru reclamant şi stat, pe de o parte, şi un mijloc de eschivare de la răspundere pentru pârât, pe de altă parte.

Astfel, ce beneficii are reclamantul din faptul că instanța dispune căutarea pârâtului, în categoriile nominalizate de cauze? Organele de poliție, într-un final, vor identifica locul de aflare a pârâtului, instanța îl va cita, pârâtul va recepționa citația şi fie că se va prezenta în şedință, la data indicată în citație, fie că nu se va prezenta. Chiar dacă pârâtul se va prezenta, instanța nu dispune de nici un mijloc legal prin care să forțeze pârâtul să comunice informațiile solicitate de reclamant, spre exemplu: date privind veniturile sale sau bunurile materiale deținute - în cauzele privind stabilirea pensiei alimentare sau privind repararea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale, prin altă vătămare a sănătății ori prin deces. În schimb, reclamantul este pus în situația când examinarea cauzei ce intră în una din categoriile de cauze prevăzute la art.109 CPC este tergiversată, comparativ cu alte categorii de cauze similare la a căror examinare instanța poate trece în urma unei simple citări publice. Tergiversarea examinării cauzei este inevitabilă, luând în considerație intervalul de timp necesar pentru efectuarea chiar şi a celor mai elementare acțiuni de căutare, cu atât mai mult instanța fiind chiar în drept, în conformitate cu prevederile art.261 lit.c) CPC, să suspende examinarea cauzei pe durata căutării pârâtului.

Până la urmă, chiar dacă pârâtul este găsit şi se prezintă benevol în şedință, reclamantul nu are nici un interes în prezența unui pârât „mut", pârât care conştientizează că prin orice declarație îşi agravează propria situație şi fie că preferă să tacă sau, ce e şi mai rău, întreprinde acțiuni de inducere în eroare a instanței. Ca urmare, din punctul de vedere al reclamantului, căutarea pârâtului nu este un beneficiu sau garanție stabilită în favoarea sa, ci mai degrabă o povară procesuală.

Ce beneficii are statul de la faptul că pentru anumite categorii de cauze pârâtul trebuie să fie căutat? După cum am evidențiat mai sus, căutarea pârâtului nu mai reprezintă o garanție stabilită în beneficiul recla-

mantului, din perspectiva statului aceasta este o garanție pentru pârât.

Cu siguranță, în acest caz noi vorbim despre îndeplinirea de către stat a unei importante sarcini de asigurare a dreptului la un proces echitabil pentru pârât, prin asigurarea citării pârâtului pe toate căile posibile. Însă, dacă examinăm practica CEDO, precum şi garanțiile procesuale oferite de alte state, observăm că aplicarea mecanismului căutării pârâtului este specifică statelor spațiului post-sovietic, reprezentând mai degrabă o excepție, decât o regulă. Astfel, neimplementarea mecanismului căutării pârâtului în cadrul legislațiilor naționale nu ar constitui un temei de condamnare la CEDO. Pe de altă parte însă, în condițiile în care statul oferă astfel de garanții legale participanților la proces, statul devine legat de respectarea acestor garanții, iar în caz de neonorare – suportă riscul condamnării la CEDO.

Totodată, apare întrebarea: cât de justificată este căutarea pârâtului anume pentru categoriile de cauze expuse în art.109 CPC, şi anume privind: interesele statului; plata pensiilor de întreținere; repararea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale, prin altă vătămare a sănătății ori prin deces? Şi de ce atunci căutarea pârâtului nu devine un remediu obligatoriu pentru toate categoriile de cauze la a căror examinare locul de aflare a pârâtului nu poate fi stabilit? Oare atât de stringentă este necesitatea căutării pârâtului anume în aceste categorii de cauze, încât, similar altor categorii de cauze, nu pot fi utilizate alte căi de citare? Reiterăm ideea expusă mai sus, apreciind că categoriile date de cauze au un tratament preferențial ca urmare a unei moşteniri legislative istorice, reprezentând mai degrabă un atavism legislativ, fără a avea însă o justificare argumentată.

Adițional, trebuie de avut în vedere că, în urma implementării mecanismului căutării pârâtului, statul este expus unui şir de riscuri, şi anume:

– *Cheltuieli adiționale* – cheltuielile de căutare a pârâtului se încasează de la pârât în beneficiul statului, la cererea organelor poliției sau organelor fiscale, prin ordonanță judecătorească (art.109 alin.4 CPC), desigur cu condiția identificării locului de aflare a pârâtului. În cazul în care pârâtul nu este găsit, cheltuielile pentru căutarea acestuia sunt suportate integral de la bugetul de stat.

– *Temei adițional de casare a hotărârii* – luând în considerație stabilirea vagă de către legiuitor a categoriilor de cauze pentru care căutarea pârâtului este obligatorie (spre exemplu: *acțiunile intentate în interesul statului*), pot apărea diverse interpretări privind cazurile concrete când pârâtul trebuie căutat şi, ca urmare, instanța este obligată să dispună căutarea pârâtului de fiecare dată când statul deține calitatea procesuală de reclamant. Astfel, condiții incerte şi interpretabile, în care dispunerea căutării pârâtului este o obligație, devin o premisă în plus pentru producerea unei erori judiciare, ceea ce face ca obligația de a dispune căutarea pârâtului, impusă instanței, să fie un temei în plus pentru casarea hotărârii pronunțate cu nerespectarea procedurii date, fiind totodată şi un temei de condamnare a Republicii Moldova la CEDO, după cum am evidențiat mai sus.

Volum excesiv de lucru pentru organele de poliție . Ca urmare a interpelării autorului, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova a comunicat date statistice din Registrul informației criminalistice şi criminologice al Republicii Moldova, gestionat de către Serviciul tehnologii informaționale al MAI [19], pentru perioada anilor 2013, 2014 şi 6 luni ale anului 2015:

CĂUTAREA PÂRÂȚILOR SAU DEBITORILOR ÎN CAUZE CIVILE:					
Anul 2013		**Anul 2014**		**6 luni, anul 2015**	
Total declarați în căutare	Urmărirea încetată cu identificarea persoanei	Total declarați în căutare	Urmărirea încetată cu identificarea persoanei	Total declarați în căutare	Urmărirea încetată cu identificarea persoanei
889	**368**	**1079**	**452**	**863**	**218**

Ca urmare, statul nu protejează o valoare deosebită, comparativ cu alte categorii de cauze, prin realizarea căutării pârâtului anume în categoriile specificate în art.109 CPC, din contra – statul, suportând un şir de cheltuieli şi riscuri, inclusiv sub forma unor eventuale condamnări la CEDO, în caz de neasigurare a garantării dreptului procesual al pârâtului de a fi căutat.

Într-un final, ce beneficii are pârâtul de la faptul că a fost căutat, găsit şi i s-a comunicat că pe rolul instanței se află o cauză civilă în care acesta deține calitatea de pârât şi este invitat să se prezinte la data stabilită? Paradoxal, însă pârâtul are beneficii foarte mari! Căutarea pârâtului, ca mecanism de asigurare a citării acestuia, prezintă o garanție incomparabilă cu oricare alte garanții procedurale oferite pârâtului. Astfel, nici citarea publică, nici desemnarea unui avocat din oficiu şi nici o altă garanție procesuală nu poate fi echivalată cu realizarea acțiunilor operative de căutare a pârâtului, culminate cu găsirea şi informarea efectivă a acestuia despre examinarea cauzei cu participarea sa, or prezența personală a pârâtului la examinarea cauzei reprezentând cea mai importantă şi valoroasă garanție a realizării şi apărării drepturilor procesuale şi materiale ale pârâtului, iar orice instrument procesual al cărui scop este asigurarea cât mai eficientă a comunicării către pârât despre examinarea cauzei cu participarea sa reprezintă o valoroasă garanție procesuală.

După cum am menţionat mai sus, metamorfoza prin care a trecut mecanismul căutării pârâtului a transformat-o, dintr-un instrument de garantare a drepturilor reclamantului, într-o formă intermediară ce tinde a fi o garanţie stabilită în favoarea pârâtului, însă aceasta nu întruneşte toate elementele necesare pentru a realiza scopul propus.

Concluzia la care am ajuns poate fi uşor demonstrată examinând mecanismul căutării pârâtului din perspectiva pârâtului, luând ca reper categoriile de cauze pentru care legiuitorul propune realizarea măsurilor de căutare.

Astfel, puneți-vă întrebarea: ce interes are pârâtul de a participa la examinarea cauzelor privind plata pensiilor de întreţinere sau privind repararea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrităţii corporale, prin altă vătămare a sănătăţii ori prin deces? Reieşind din natura acestor litigii, pârâtul, *a priori*, cunoaşte despre existenţa obligaţiei sale de întreţinere sau de compensare a prejudiciului cauzat şi, cel mai probabil, imposibilitatea instanţei de a stabili locul aflării pârâtului este rezultatul intenţiei şi voinţei însuşi a pârâtului.

Ca urmare, în forma actuală de expunere a art.109 alin. (1) CPC, legiuitorul urmăreşte scopul de a stabili o garanţie procesuală în favoarea pârâtului, pe când pârâtul urmăreşte un scop diametral opus, iar garanţia procesuală al cărei rol este *„de a aduce"* pârâtul în şedinţa de judecată, duce mai degrabă la *„pierderea"* definitivă a pârâtului. Deci, problema cea mai mare cu care se confruntă mecanismul căutării pârâtului este natura bipolară a acestuia, în condiţiile în care garanţia procesuală a migrat din zona de asigurare a drepturilor reclamantului, spre apărarea intereselor pârâtului, însă categoriile de cauze la a căror examinare poate fi dispusă căutarea pârâtului au rămas în sfera de interese al reclamantului, şi nu ţin cont de interesele pârâtului. Aceasta nu-i altceva decât un fel de *„umor negru"* al legiuitorului, care a luat cârja de la o persoană şchioapă şi a dat-o uneia paralizate, crezând că-i va face viaţa mai uşoară.

În doctrină este examinat conceptul garanţiilor, ca fiind mijloace şi instrumente legale ce contribuie la realizarea justiţiei, precum şi la realizarea şi apărarea efectivă a drepturilor şi intereselor justiţiabililor [20, p.163]. Astfel, un mecanism procesual, pentru a îmbrăca forma unei garanţii legale, trebuie să întrunească cumulativ cel puţin două condiţii:

1. Să contribuie la realizarea şi apărarea drepturilor participantului la proces, în favoarea căruia este stabilit.
2. Scopul propus prin mecanismul procesual să coincidă cu interesul real urmărit de participantul la proces, în favoarea căruia este stabilit.

Astfel, căutarea pârâtului, pentru a fi o garanţie procesuală reală şi efectivă, trebuie să fie stabilită pentru acele categorii de cauze în care pârâtul ar avea un interes *„de a se face găsit"* şi de a se implica cu adevărat în examinarea cauzei pentru care instanţa l-a căutat. Ca urmare, ajungem la concluzia că mecanismul căutării pârâtului, în forma actuală de reglementare, este practic inutil şi mai degrabă constituie o povară şi un impediment pentru examinarea cât mai promptă a categoriilor de cauze specificate la art.109 CPC, atât din perspectiva reclamantului, cât şi din perspectiva pârâtului, singurul subiect care crede în realizarea acestui mecanism fiind statul, care, până la urmă, suportă toate riscurile şi cheltuielile.

Prin concluziile expuse mai sus nu încercăm să subestimăm valoarea mecanismului căutării pârâtului, instituţia căutării pârâtului, ba din contra, având potenţialul de a deveni un valoros remediu pentru viciile şi problemele cu care se confruntă în prezent sistemul judecătoresc şi societatea în ansamblu.

Cel mai frustrant din punct de vedere al justiţiabilului, precum şi din perspectiva societăţii, este arbitrariul şi părtinirea, a căror suspiciune persistă şi este incurabilă, în condiţiile în care dosarul se derulează în prezenţa doar a judecătorului şi a reclamantului, iar procesul judiciar adesea devine unul pur formal, finalizat cu hotărârea care satisface întru totul pretenţiile reclamantului.

Este indiscutabil că procedura curentă de intentare a procesului şi de realizare a citării pârâtului pe dosar lasă loc de abuz din partea reclamantului, care uneori poate acţiona cu rea-credinţă, manipulând şi inducând în eroare judecătorul mai puţin atent sau mai puţin experimentat, sau, ce şi mai grav, împreună cu judecătorul manipulând procedura de citare. În astfel de condiţii, singura speranţă pentru pârât rămâne doar citarea publică, care, însă, luând în consideraţie caracterul formal şi nesigur de rezultatul acesteia, face ca examinarea cauzei în absenţa pârâtului să nu fie o provocare atât de dificilă pentru persoanele interesate. Astfel, căutarea pârâtului ar fi soluţia stabilită ca obligaţie atât pentru reclamant cât şi pentru instanţă, care ar exclude orice formă de abuz în privinţa pârâtului şi ar adăuga un plus de transparenţă în procedura de citare, apărarea drepturilor pârâtului fiind garantată adiţional prin implicarea organelor de poliţie, care, după cum rezultă din datele statistice citate mai sus, prezentate de MAI, au capacitatea şi posibilităţile necesare pentru identificarea efectivă a locului de aflare a pârâtului, precum şi pentru informarea pârâtului despre examinarea cauzei cu participarea sa. Prin intermediul căutării pârâtului ar putea fi controlată şi asigurată înştiinţarea pârâtului, cu suportul unui organ de stat, terţ, neimplicat direct în proces, ce, într-un final, ar asigura prezentarea, participarea personală şi implicarea activă a pârâtului la

examinarea cauzei, constituind astfel un impediment substanțial pentru orice formă de abuz.

Totodată, forma actuală de expunere a art.109 CPC nu suportă nici o critică, urmând a fi regândită şi reformată din temelie, pentru a satisface scopurile propuse.

În opinia autorilor, legiuitorul urmează în primul rând să renunțe la categoriile de cauze pentru care căutarea este în prezent obligatorie şi să le înlocuiască cu alte categorii de cauze sau temeiuri concrete de dispunere a căutării pârâtului, scopul cărora ar coincide cu interesele pârâtului şi pentru care cazuri pârâtul găsit ar fi cu adevărat interesat să intervină în proces. Astfel, statul ar apăra nişte valori cu adevărat critice pentru societate, precum:

a) în acțiunile privind bunurile imobile, având ca obiect înstrăinarea, grevarea, transformarea, încetarea sau modificarea pe alte căi a drepturilor pârâtului asupra bunurilor imobile, sau a unei părți din ele, ca urmare a acțiunii reclamantului;
b) în acțiunile privind valorile mobiliare, având ca obiect înstrăinarea, grevarea, transformarea, încetarea sau modificarea pe alte căi a drepturilor pârâtului, ca urmare a acțiunii reclamantului;
c) în acțiunile privind părțile sociale ale pârâtului din cadrul societăților comerciale, având ca obiect înstrăinarea, grevarea, transformarea, încetarea sau modificarea pe alte căi a drepturilor pârâtului, ca urmare a acțiunii reclamantului;
d) în acțiunile privind drepturile de proprietate intelectuală deținute de către pârât, având ca obiect înstrăinarea, grevarea, transformarea, încetarea sau modificarea pe alte căi a drepturilor pârâtului, ca urmare a acțiunii reclamantului;
e) în acțiunile a căror valoare depăşeşte 50 000 lei;
f) în acțiunile privind divorțul, partajarea averii, determinarea domiciliului copilului.

Ca urmare a introducerii temeiurilor noi de căutare a pârâtului, vor putea fi înlăturate precondițiile de abuz din partea reclamantului şi situațiile favorabile pentru acțiunile de raider, devenite atât de populare în ultimul timp. Astfel, în condițiile în care pârâtul va fi căutat şi, eventual, găsit de organele de poliție şi i se va comunica că pe rolul instanței se află un litigiu al cărui obiect constituie valorile mobiliare al căror deținător este sau bunuri imobile al căror proprietar este, pârâtul, cu siguranță, se va implica în examinarea unei astfel de cauze şi va fi bucuros să compenseze orice cheltuieli adiacente, suportate de organele de poliție în legătură cu căutarea sa.

Adițional, legiuitorul urmează să revadă procedura de căutare propriu-zisă a pârâtului şi anume: să soluționeze expres problema sarcinilor puse în fața organelor de poliție şi a instanței, o dată cu identificarea locului de aflare a pârâtului. Astfel, după cum am fundamentat mai sus, organele de poliție au posibilitatea reală de a comunica cu pârâtul, în momentul în care locul de aflare a acestuia este stabilit. Însă, luând în considerație restricțiile legale prezente, orice formă de comunicare din partea organelor de poliție către pârâtul identificat nu produc nici un efect juridic – deficiență ce urmează a fi soluționată de legiuitor.

În viziunea noastră, soluția adecvată la această provocare procesuală ar fi adoptarea de către instanță a unei încheieri, sub forma unui act procedural separat, ce nu poate fi atacată separat cu recurs, în care instanța să includă, pe lângă datele obligatorii, specificate la art.270 CPC, date adiționale privind:

1. Expunerea rezumativă a obiectului acțiunii şi a pretențiilor înaintate de reclamant.
2. Indicarea datelor complete despre pârât, inclusiv şi a ultimelor date cunoscute privind locul de domiciliu sau locul aflării bunurilor pârâtului, a locului de muncă sau a altor date relevante pentru căutarea pârâtului.
3. Obligația organelor de poliție de a comunica pârâtului, al cărui loc de aflare a fost identificat, sub semnătură, copia de pe încheierea instanței.
4. Obligația organelor de poliție de a întocmi un Raport, în caz de identificare a locului de aflare a pârâtului, sau la expirarea termenului de 3 luni din data dispunerii căutării pârâtului, în caz de imposibilitate de a identifica locul aflării pârâtului, cu indicarea acțiunilor de căutare realizate, cu remiterea acestui Raport către instanță.
5. Obligația organelor de poliție de a continua căutarea pârâtului chiar şi după prezentarea Raportului despre imposibilitatea stabilirii locului de aflare a pârâtului, la expirarea termenului de 3 luni.
6. Dreptul pârâtului de a se prezenta la sediul instanței pentru a face cunoştință cu materialele dosarului şi pentru a-i fi înmânată copia de pe acțiune.
7. Obligația pârâtului de a informa instanța despre modificarea locului de aflare, în caz contrar citarea făcută la adresa stabilită a pârâtului considerându-se a fi făcută legal.

Dat fiind că în prezent legislația procesuală nu stabileşte un termen pentru desfăşurarea acțiunilor de căutare a pârâtului, ci doar specifică dreptul instanței de a dispune suspendarea procesului conform art.261 lit.c) CPC, luând în considerație că orice acțiune procesuală desfăşurată în absența citării celeilalte părți constituie o încălcare a principiilor egalității şi contradictorialității (desigur, cu excepția aplicării măsurilor de asigurare a acțiunii şi de conservare a probelor), considerăm necesară atribuirea căutării pârâtului la categoria temeiurilor de suspendare obligatorie a procesului,

cu includerea acestui temei în cuprinsul art.260 CPC. Totodată, pentru a exclude tergiversarea neîntemeiată a examinării cauzelor în care se dispune căutarea pârâtului, considerăm necesară rezervarea unui termen expres, de cel puțin 3 luni, pentru realizarea acțiunilor operative de căutare a pârâtului, cu obligarea organelor de poliție de a prezenta instanței Raportul privind acțiunile de căutare realizate, la expirarea acestui termen. Însă, imposibilitatea identificării pârâtului, după expirarea termenului de 3 luni nu trebuie să ducă la încetarea acțiunilor de căutare a pârâtului, persistând interesul suprem de identificare a acestuia și de informare despre cauza examinată cu participarea sa. Astfel, după recepționarea Raportului, la expirarea termenului de 3 luni, instanța ar trebui să fie în drept să reia examinarea cauzei.

Pe de altă parte, examinând situația curentă, constatăm că nici CPC și nici Ordinul MAI Nr.265 nu stabilesc un termen în care urmează a fi desfășurate acțiunile de căutare a pârâtului și nici consecințele imposibilității găsirii acestuia. Astfel, în condițiile în care procesul a fost suspendat, în legătură cu căutarea pârâtului, acesta urmează să rămână în crio-stază pentru o perioadă nedeterminată, ceea ce compromite actul de justiție și diminuează valoarea reclamantului.

Suplimentar, considerăm oportună modificarea art.109 alin. (3) CPC, prin excluderea organelor fiscale din lista organelor responsabile de căutarea pârâtului și menținerea doar a organelor de poliție, ceea ce ar reflecta situația de fapt.

Neajunsul dat a fost comunicat Serviciului Fiscal prin scrisoarea expediată la faza elaborării prezentului articol și am constatat că în cadrul proiectului de lege privind politica bugetar-fiscală pe anul 2016 a fost inclusă modificarea art.109 alin. (3) CPC, privind excluderea organelor fiscale din categoria organelor responsabile de căutarea pârâtului, fiind confirmată astfel competența exclusivă a organelor de poliție la căutarea pârâtului. Sperăm că legiuitorul va duce la bun sfârșit această inițiativă.

Un alt aspect important ține de recuperarea cheltuielilor de căutare a pârâtului, care în prezent sunt încasate în toate cazurile de la pârât, pe calea procedurii în ordonanță, ce urmează a fi intentată de către organele de poliție, iar pârâtul, pentru a-și recupera cheltuielile de căutare, va trebui să intenteze un nou proces față de reclamantul a cărui acțiune inițială a fost respinsă. Astfel, procedura dată de recuperare a cheltuielilor este una mult prea complexă, cu cheltuieli materiale și omenești disproporționale.

În viziunea noastră, procedura încasării cheltuielilor pentru căutarea pârâtului la bugetul de stat poate fi cu ușurință realizată, similar procedurii de încasare a cheltuielilor suportate de instanță, conform art.98 CPC, din contul părții care a pierdut procesul, proporțional părții admise sau respinse din acțiune, în baza Raportului de căutare, prezentat de organele de poliție, și în baza tuturor probelor ce confirmă existența și întinderea cheltuielilor de căutare.

În încercarea de a formula textul art.109 CPC, în spiritul modificărilor propuse, venim cu proiectul următorului text legal:

Articolul 109. Căutarea pârâtului

(1) Instanța judecătorească este obligată să ordone căutarea pârâtului, al cărui loc de aflare nu este cunoscut, în acțiunile:

a) *privind bunurile imobile, având ca obiect înstrăinarea, grevarea, transformarea, încetarea sau modificarea pe alte căi a drepturilor pârâtului asupra bunurilor imobile, sau a unei părți din ele;*
b) *privind valorile mobiliare, având ca obiect înstrăinarea, grevarea, transformarea, încetarea sau modificarea pe alte căi a drepturilor pârâtului;*
c) *privind părțile sociale ale pârâtului în cadrul societăților comerciale, având ca obiect înstrăinarea, grevarea, transformarea, încetarea sau modificarea pe alte căi a drepturilor pârâtului;*
d) *privind drepturile de proprietate intelectuală deținute de către pârât, având ca obiect înstrăinarea, grevarea, transformarea, încetarea sau modificarea pe alte căi a drepturilor pârâtului;*
e) *a căror valoare depășește 50 000 lei;*
f) *privind divorțul, partajarea averii, determinarea domiciliului copilului.*

(2) În cazul în care, la judecarea altor categorii de pricini decât cele de la alin.(1), locul de aflare a pârâtului nu este cunoscut, judecătorul poate ordona, din oficiu sau la cererea persoanei interesate, căutarea pârâtului prin intermediul organelor abilitate.

(3) Căutarea pârâtului se face de organele poliției în temeiul unei încheieri judecătorești.

(4) Pe lângă elementele obligatorii, specificate la art.270, încheierea va include adițional:

a) *expunerea rezumativă a obiectului acțiunii și a pretențiilor înaintate de reclamant;*
b) *date cunoscute despre pârât, inclusiv ultimele informații cunoscute privind locul aflării pârâtului sau locul aflării bunurilor pârâtului, a locului de muncă sau a altor date relevante pentru căutarea pârâtului;*
c) *obligația organelor de poliție de a comunica pârâtului, al cărui loc de aflare a fost identificat, sub semnătură, copia de pe încheierea instanței;*
d) *obligația organelor de poliție de a întocmi și remite către instanță un Raport, în caz de identificare a locului de aflare a pârâtului sau la expirarea ter-*

menului de 3 luni din data dispunerii căutării pârâtului, în caz de imposibilitate de a identifica locul aflării pârâtului – cu indicarea acțiunilor de căutare realizate;

e) *obligația organelor de poliție de a continua căutarea pârâtului inclusiv după prezentarea Raportului despre imposibilitatea stabilirii locului de aflare a pârâtului;*

f) *dreptul pârâtului de a se prezenta la sediul instanței pentru a face cunoștință cu materialele dosarului și pentru a-i fi înmânată copia de pe acțiune;*

g) *obligația pârâtului de a informa instanța despre modificarea locului de aflare, în caz contrar citarea făcută la adresa stabilită a pârâtului considerându-se a fi făcută corespunzător.*

(5) Ca urmare a stabilirii locului de aflare a pârâtului, instanța efectuează citarea acestuia în conformitate cu prevederile prezentului capitol.

(6) Concomitent cu prezentarea Raportului, organele de poliție prezintă și cheltuielile de căutare a pârâtului, cu solicitarea de compensare a acestora. Cheltuielile de căutare a pârâtului se încasează la buget potrivit regulilor expuse la art.98.

Referințe bibliografice:

1. S. Ionescu. Principiile procedurii judiciare în reglementarea actuală şi în noile coduri de procedură, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2010.
2. I. Deleanu. Tratat de procedură civilă, vol. I, Ed. Wolters Kluwer, 2010.
3. Судебные Уставы 20 ноября 1864 года.
4. Постановление ВЦИК от 10.07.1923 „О введении в действие гражданского процессуального кодекса Р.С.Ф.С.Р".
5. Гражданский процессуальный кодекс Молдавской ССР от 26.12.1964 – Кишинев: Партиздат ЦК КП Молдавии, 1965.
6. Гражданский процессуальный кодекс Р.С.Ф.С.Р. от 10.07.1923.
7. „Roman Legal Tradition" de Ernest Metzger, publicată de Ames Foundation at the Harvard Law School and the University of Glasgow School of Law, 2013.
8. „A History of the Common Law of Contract. The Rise of the Action of the Assumpsit" de A.W. Brian Simpson; Oxfor University Press, 1975.
9. Recomandarea Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 54 din 12.07.2013 „Cu privire la aplicarea corectă a normelor procedurale despre citarea participanților la proces".
10. Scrisoarea de răspuns al Serviciului Fiscal de Stat Nr.26-12/2-12/1710/6919 din 06.08.2015.
11. Hotărârea Explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la actele judecătorului în faza intentării procesului civil şi pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare" Nr.5 din 17.11.2014.
12. Постановление Пленума ВС РФ от 26.06.2008 N. 13 „О применении норм гражданского процессуального кодекса Российской Федерации при рассмотрении и разрешении дел в суде первой инстанции".
13. Абушенко Д.Б., Гребенцов А.М., Дегтярев С.Л. и др. Комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации (постатейный) / Под общ. ред. В.И. Нечаева. 3-е изд., перераб. и доп. М.: НОРМА, 2008.
14. Борисова Е.А., Жуйков В.М., Иванова С.А. и др. Комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации (постатейный) / Под ред. В.М. Жуйкова, М.К. Треушникова. М.: Городец, 2007.
15. Ordin MAI Nr.265 din 12.08.2010 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind metodica şi tactica activității de depistare şi reținere a debitorilor de stat, persoanelor care se eschivează de la plata pensiei alimentare, stabilirea persoanelor ce au întrerupt relațiile de rudenie şi a condamnaților care se eschivează de la executarea pedepsei penale non-privative de libertate".
16. Особенности рассмотрения и разрешения отдельных категорий гражданских дел (исковое производство) / Под ред. И.К. Пискарева. М.: Городец, 2005.
17. Гражданский процессуальный кодекс (ГПК РФ), N. 138-ФЗ от 14.11.2002.
18. Постановление президиума Московского областного суда от 20.04.2005 N. 235.
19. Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova: Scrisoarea Nr.8/6-M-618/2015 din 14.08.2015.
20. Валеев Д.Х. Процессуальные гарантии прав граждан и организаций в исполнительном производстве / Казан. Гос. ун-т. юрид.фак. Казань: Унипресс, 2001.